

Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Философски факултет
Специалност „ПОЛИТОЛОГИЯ“
Учебна дисциплина
„ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ“
Преподавател: СТРАХИЛ ДЕЛИЙСКИ

ТЕМА
ПОЛИТИЧЕСКАТА ИНФОРМАЦИЯ - СЪЩНОСТ, СПЕЦИФИКА, ТИПОВЕ. ОРГАНИЗИРАНЕ НА
ПОЛИТИЧЕСКАТА ИНФОРМАЦИЯ

Анотация: Увод в характеристиките на политическата информация, като основата за създаване на политически документи. Практически насоки за организиране и работа с политическа информация

Политическата информация

Всеки политик се нуждае не просто от информация (понякога тя е в прекалено изобилие), от **подходяща и достоверна, подредена в удобна форма и събрана навреме информация**, на основата на която могат да се изработват надеждни политически анализи.

Тази потребност може да бъде представена като две фунии, свързани със своите тесни отвори, така че широките устия на фуниите да гледат към две противоположни посоки. Лявата част на фуниите улавя широк спектър от информация, която ще се използва в политиката. Дясната страна символизира широкото ѝ разпространение сред по-тясна или по-широка публика, което формира „лицето“ на политика. Тесният сегмент между тях е критичната свързка – превръщането на информацията в аналитичен продукт, който стои в основата на вземането на различните политически решения.

Без този жизнено важен център цялата система просто ще се удави във фактите и информацията, като при това няма да получи необходимото знание, а с това и ефективност. Основен фактор за успеха в политиката е способността от данните и информацията да се произвежда приложно знание, което да обуславя правилни политически решения.

Ако един политик иска да играе активна и значима роля, той се нуждае от специфични по съдържанието и формата си знания и информация.

- От какъв точно тип знания и информация се нуждаят политиките, за да изпълняват своите функции?
- Къде се намират тези знания и информация?
- Как се предлагат те?
- Как знанията се пренасят от „сферата на науката“ в „сферата на политиката“, т.е. в „сферата на действието“?
- Как се стига до солидно обоснована политическа позиция?
- Какво представлява политическият анализ и какви основните му стандартизирани форми?
- Какви анализи и изследвания са ни нужни в ситуации на избори и предизборни кампании?

На тези въпроси ще бъде отговорено в следващите страници.

Специфика на политическата информация

Политическата информация е съвкупност от факти, твърдения, мнения, оценки, данни, които се отнасят към функциите и елементите на политическата система, дейността на политическите институции и работата на политиките.

Огромният поток от разнообразна информация изисква ясни критерии за селекция на политическата информация. Очевидно е, че не всяка обществена информация се отнася до политиката. От друга страна, много на пръв поглед несвързани с политиката въпроси, в крайна сметка се оказват политически.

За всеки политик умението да разпознава политическите въпроси, да вижда политическите страни в обществените работи, е едно от най-съществените качества. В крайна сметка *една от функциите на политиките е да формулират като политически социалните интереси и стремежи, социалните*

конфликти. В някои случаи често дори се налага да се виждат политическите страни на привидно частни или битови проблеми. Повечето обществени въпроси, онези, които вълнуват значителна част от обществеността, които засягат широки обществени интереси и интересуват живо големи обществени групи, имат в крайна сметка политически измерения, макар не винаги да се свеждат до политиката в тесния смисъл на думата. *Политически е всеки въпрос, по който може да се дефинира публична политика, т.е. да се ангажират публичната власт и да се мобилизират публични интереси.*

Пример: Политически измерения на обществени проблеми

Неполитически въпрос	Политически измерения
Чистотата в града	Колко и как се харчат средства от държавния или общинския бюджет за чистотата? Как се избират фирмите-изпълнители? Има ли корупция? Кого най-вече обслужва тази публична услуга? Има ли привилегировани квартали?
Цената на обществения транспорт	Как е организиран? Ефективно разпределение на дотациите? Има ли групи, за които обществения транспорт е недостъпен?
Съкращаването на работници	Колко семейства ще бъдат засегнати от безработицата? Каква е перспективата за трудова реализация пред уволнените? Как публичната власт стимулира създаването на нови работни места? Спазени ли са всички законови процедури при уволненията?

Много често в публичния дебат става дума за проблеми, чието решаване в една пазарна икономика зависи от играта на пазарните сили. Оправданията, че чистотата на града зависи от наличните средства, които са малко, или че цената на транспорта зависи от рентабилността на транспортните фирми, или че съкращаването на работници цели финансовото оздравяване на предприятието, не спестяват политическите измерения на дебата. Става въпрос не да се бяга от дискусията, а да се поставят в нея политическите измерения на проблемите.

Политикът не е „специалист по всичко“ и не може да се изказва компетентно в тясно професионални области: как да стане рентабилно едно предприятие, как да се организира една или друга професионална дейност, как да се лекуват болните от туберкулоза, как да се организира общинската художествена галерия, какво да се изучава в четвърти клас по математика и пр. Неговата компетентност като политик е в политическите измерения на обществените проблеми.

Събиране и организиране на политическата информация

Събирането на политическата информация може да бъде спорадично, случайно, но за да обслужва трайно един процес на формулиране на политически позиции и решения, се нуждае от известна организация. За тази цел е необходимо да се разграничават различните видове политическа информация в зависимост от:

- нейната наличност и достъпност;
- нейните източници;
- нейните носители (посредниците, които я разпространяват).

В зависимост от наличността си политическата информация бива:

1. Винаги достъпна, публична информация, налична обикновено в широкодостъпни информационни масиви и публични източници (включително в Интернет, справочни издания, достъпни в библиотеките или масово разпространявани, информационни материали в пресата, документационни отдели на масови издания).

2. По принцип достъпна, но в неподходяща форма (като изисква тя да бъде издирена и подредена според конкретните нужди).
3. Информация, която не е налична и трябва да бъде произведена, до която трябва да се достигне с известно усилие.

Източници на политическа информация

Политическата информация е свидетелство за политически събития, което е документирано по определен начин и се разпространява от различен посредник.

Според типа на свидетелството политическата информация бива:

- пряка (първична);
- косвена (вторична).

Първичната информация е непосредствено предоставена от свидетел на събитието. Това не означава, че тази информация е непременно достоверна. Във всеки случай, обаче, става дума за информация, която не е препредавана. Първичната информация включва:

- Интервюта на участници в събития;
- Репортажи от новини от информационни агенции и изпратени репортери (кореспонденти);
- Изказвания на участващи политици;
- Всички видове писмени документи, изготвени от участници в събитието;
- Доклади за проучвания на общественото мнение, изготвени от социологическите агенции;
- Първична статистическа информация.

Вторичната информация е препредавана информация – цитирана, резюмирана, преразказана от някой посредник. Вторична информация обикновено намираме в:

- Коментари и мнения за събитията;
- Оценки на изказани от участниците становища;
- Анализи на ситуацията от експерти и журналисти;
- Изследвания, основаващи се на резултати от социологически изследвания;
- Изследвания на политиката и обществото от по-общ характер.

Според посредника политическата информация може да се раздели на:

- Информация от информационни агенции;
- Информация от пресата;
- Информация от електронните медии;
- Информация от изследвания;
- Информация от пряк контакт с гражданите;
- Информация от експертни материали;
- Информация от официални бюлетини на държавни органи;
- Информация от документация на институциите и организациите.

Списъкът не е изчерпателен, но това което е важно е, че всеки посредник има своята специфика като носител на политическа информация. Спецификата е от значение за създаване на документация.

Според първоначалния източник на политическа информация, тя може да се раздели на:

- Информация от официални институции и техните говорители;
- Информация от политици и партийни дейци;
- Информация от медиите;
- Информация от научната общност;
- Информация от гражданите и общественото мнение.

Според статута си политическата информация бива официална и неофициална. Тук разделението е условно. Неофициалната информация често е и поверителна, т.е. не е предназначена за публиката. Това не означава, че поверителната информация сама по себе си е носител на истината. Често става дума за „неудобни истини“, при които не е толкова важно съдържанието им, а кой ги казва и как ги казва. В повечето случаи поверителната информация съдържа знание, споделяно и от по-широк кръг експерти и наблюдатели на политическия живот. Публичната информация е не по-малко интересна от поверителната. Много разузнавачи, например, използват от публичната информация важно знание, което често е по-значимо от поверителната информация.

Политическата информация никога не е безобидна. В разпространяването ѝ винаги има цел. Затова често говорим за **манипулирана информация**. Под това обикновено се разбира:

- информация, която внушава определени значения (интенционална информация);
- невярна или полуистинна информация (подвеждаща, заблуждаваща);

- частична, едностранна, фрагментирана (непълна) информация.

Много рядко информацията в политиката е свободна от манипулативност. Това не означава, че трябва да се откажем да използваме голяма част от наличната информация, само защото подозираме, че е манипулативна.

Организиране на информацията

Обикновено политическата информация е голяма по обем и поради това – трудна за използване. Задачата е да се пресеи и подреди в удобен вид с оглед разбирането на поставения проблем и неговото решаване. Съществено е набраната информация да е достатъчно разнообразна: пряка и косвена, от различни източници и посредници, официална и неофициална. Създаването на Информационно досие (Информационен портфейл) за всеки разглеждан проблем е важно условие за успешното му разбиране и решаване. Това Информационно досие е част от професионалния подход към решаването на проблемите.

Пример: Информационно досие

Информационното досие включва следните елементи

1. Хроника на проблема (последователност на основните събития, формиращи проблема).
2. Най-важните становища на заинтересованите страни.
3. Официални политически оценки и позиции за същността на проблема и перспективите на решаването му.
4. Отношение на общественото мнение към проблема, включително социологически анкети и мнения на водещи журналисти.
5. Аналитични материали на експерти и специалист по проблема, включително и сравнителна оценка на чуждестранния опит.

Систематичното събиране на информация е особено важно, най-вече по трайни, постоянни проблеми. Това обикновено не е по силите на отделен човек или малък екип. В повечето случаи постоянната работа по събирането и организирането на политическата информация се налага на специализирани информационни служби към партиите, парламентарните групи, партийните вестници или специализираните аналитични или изследователски центрове.

Каква информация?

Постоянното събиране на информация е необходимо, за да се следят важните политически процеси, сред които от особен интерес винаги са:

- Обществената подкрепа за политическата система, нейните институции и правила;
- Популярност на партията и нейните лидери;
- Протестен потенциал в обществото и готовност за различни форми на участие в протести;
- Динамика на политическите симпатии, подкрепа за статуквото или промяната.

Постоянно събираната информация е с оглед на създаването на база от данни от индикатори на интересуващите ни процеси и проблеми. **Индикаторите са достъпни данни от сферата на наблюдаемостта за събития и процеси от сферата на ненаблюдаемостта.** Ако се интересуваме, както обикновено става, когато се занимаваме с политика, от абстрактни, невъзможни за пряко наблюдение проблеми (протестен потенциал, легитимност на политическата система, мотивация за промяна и др.), е необходимо да открием онези индикатори (показатели), които можем да наблюдаваме в обществения и политическия живот, и които носят информация за интересуващите ни проблеми.

Пример: Индикатори на протестния потенциал

Това могат да бъдат следните наблюдаеми събития:

- Процент от запитаните, готови да участват в протестни шествия;
- Брой на стачките и на стачниците в определен период от време;
- Брой на демонстрациите и демонстрантите в определен период от време;
- Брой на подадените индивидуални жалби от институциите и администрацията за определено време;
- Брой на подписаните петиции в определен период от време.

Работа с политическата информация

При работа с политическата информация е необходимо да се отчитат някои особености, свързани с оценката ѝ, с производството и разпространението ѝ. **Всяка информация подлежи на оценка от гледна точка на два съществени критерия:**

- Достоверност
- Ползност

Оценката на източниците на информация

Политическата информация подлежи на оценка от гледна точка на нейната достоверност. Това е трудна задача, защото **всяка политическа информация е в известна степен манипулативна** (т.е. интенционална, смесваща истината с неистината). Оценката на достоверността е също така и оценка на обективността на информацията. Трябва да се знае, че абсолютно обективна информация (включително политическа информация) не съществува. Въпросът не е дали такава информация може изобщо да бъде произведена. Въпросът е как да се използва наличната информация, като се има предвид нейната достоверност (което е синоним на надеждност). Тук може да се приложат някои правила, които обаче не са изчерпателни и не бива да се абсолютизират. Те имат за цел единствено да насочат мисълта към възможните критерии за оценка на надеждността на информацията. Общо казано, принципът е, че надеждността на информацията е в пряка зависимост от надеждността на източниците на информацията.

Пример: Критерии за оценка на надеждността и обективността на информацията

Информацията е по-надеждна, когато идва от:

- Пряк свидетел;
- Незаинтересован източник;
- Политически неангажиран източник;
- Експерт;
- Известен и престижен информационен източник;
- Писмен източник
- Повече източници.

Политическата информация следва да се оценява и според нейната **полезност** с оглед на:

- Решавания проблем;
- Общата политика на партията;
- Общата политическа ситуация.

Няма „вредна“ информация – по принцип не бива да се отхвърля информация, само защото противоречи на вече създадени представи и разбирания (често предубеждения), или защото оспорва взето или потенциално решение.

Информацията трябва да се класифицира от гледна точка на нейната важност като:

- Приоритетно важна;
- Второстепенна;
- Безполезна в дадения случай.

Работа със специфични видове информация

Медийна информация

Медийната информация е голямата част от публичната политическа информация. Поради това притежава в голяма степен „безполезна“ (несъщественост, повтаряемост, повърхностност, ненавременност).

При работа с медийната информация е добре да се съблюдават няколко принципа, които помагат за ефикасното ѝ използване:

- Познаване на комуникационната стратегия на медиата (от гледна точка на това дали е опозиционна или проправителствена).
- Оценка на автора.
- Източници на информацията и възможност те да бъдат проверени.
- Автентичност и оригиналност на информацията (наличие на кореспондентска мрежа например).
- Придадено значение (място на публикуване, обем, контекст).

В случая е важно, също така, умението да се отделят **твърденията** относно фактите от **мненията или интерпретациите** за тях. Не бива да се отхвърлят факти само защото са интерпретирани неприемливо за читателя. Напротив, важно е да се извлича полезна информация дори от привидно интенционални текстове, изразяващи неприемливо за нас мнение.

Статистическа информация

Информацията от статистически източници и от социологически такива, заема все по-голямо място в общия обем на политическата информация. Умението да се използва такава информация е особено важно за успеха на всеки политик. Най-честата грешка се състои в това да се отхвърля като абсолютно недостоверна или манипулативна всяка информация, която е лично неразбираема за политика или противоречи на очакванията му.

Преди всичко трябва да знаем, че статистическата информация не винаги е точна информация. Дори когато се събира и представя без намерение за манипулация (а често правителствата го правят) тя може да е неточна поради специфичните трудности при събирането ѝ (често от методологически и финансово-организационен характер). Типичен пример е информацията за равнището на безработицата. В повечето случаи се използват данни от Службата по заетостта, която отчита

единствено регистрираните безработни. Затова трябва да прилагаме сравнителен анализ на статистическите данни – от различни източници или получени по различни методики.

Данни от социологически изследвания

Данните от социологическите изследвания са източник на политическа информация с нарастващо значение. В същото време е разпространено и прието мнението, че тези данни се манипулират.

В действителност има редица примери на такава манипулация, но в повечето случаи става дума или за методологически проблеми, или за проблеми при интерпретацията на тези данни. Ако социологическите данни се използват коректно, те са важен източник на информация относно състоянието на общественото мнение, както и за обществените и политически тенденции.

Социологическите данни са най-интересни относно онези страни на политическия процес, които не могат да се изследват по друг начин: социо-професионален и възрастов състав на политическите електорати; връзката между определена ценност и политически убеждения в масовото съзнание; господстващите идеологически ценности в обществото.

Пример: Коментар на резултатите от международно изследване на ценностите в България (декември 1997)

Доволен ли сте от демокрацията в България							
За коя партия ще гласувате	много	донякъде	малко	никак	Не знам	Без отговор	ОБЩО
СДС	23 8.3%	143 51.6%	75 27.1%	22 7.9%	6 2.2%	8 2.9%	277 100%
БСП	2 1.3%	13 8.5%	26 17%	105 68.6%	5 3.3%	2 1.3%	153 100%
ДПС	2 4.3%	6 13%	16 34.8%	8 17.4%	10 21.7%	4 8.7%	46 100%
Други	-	12 16.7%	29 40.3%	28 38.9%	1 1.4%	2 2.8%	72 100%
Отказ	1 0.5%	37 16.9%	56 25.6%	92 42%	15 6.8%	18 8.2%	219 100%
Не знае	-	20 13.2%	53 35.1%	55 36.4%	18 11.9%	5 3.3%	151 100%
Без отговор	1 0.6%	12 7.4%	56 34.6%	58 35.8%	9 5.6%	26 16%	162 100%
ОБЩО	29 2.6%	251 22.7%	320 28.9%	379 34.2%	64 5.8%	65 5.9%	1108 100%

Непосредствена информация

В политическата дейност от особено значение е информацията, непосредствено събирана от гражданите при специални или случайни срещи. На такава информация не бива да се гледа като на несъществена. Както не бива да се демонстрира престорен интерес към нея. Този тип информация може да бъде много полезна, но само ако систематично се документира. В случая е важно да се отбелязва в общи линии източника и контекста (какъв гражданин, в коя община).

В социалните науки е много модерно да се използва т.нар. „нестандартизирано интервю“. Става дума за свободен разговор по предварително обявена тема, който се записва (документира), а след това – анализира. Начинът, по който хората третират политическите въпроси; термините, в които изразяват своите представи за политиката, са изключително важни за анализ. Знанието за тях улеснява политическата комуникация, помага да се разберат по-добре политическите проблеми, да се формулира дневния ред.

От особен интерес е информацията, получена при срещи с представители на определени професионални групи (бизнес среди, синдикати, лекари). Спецификата на получената информация е незаменима, стига с нея да се работи целенасочено.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“
Investing in the future of Bulgaria!

